

การพยาบาล กุมารเวชศาสตร์

ประกายแก้ว ประพศิตถ้อย ผู้เขียน
กรองกาญจน์ ศิริภักดิ์ ผู้ปรับปรุง

(พิมพ์ครั้งที่ 5)

WY 159 ป191ก 2553

* B 0 0 4 5 9 3 2 *

การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์

ห้องสมุดวิชาสัตวพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา

โครงการส่งเสริมการแต่งตั้งตำรา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(3) - (7)
ความหมายและความสำคัญของการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์	1
ความหมาย	1
ความสำคัญ	2
จรรยาบรรณพยาบาล ในการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์	5
ความหมายและความสำคัญ	5
บัญญัติจรรยาบรรณพยาบาลของสภาการพยาบาลระหว่างประเทศ	6
จรรยาบรรณพยาบาลของประเทศไทย ฉบับปีพุทธศักราช 2546	8
ประกาศสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ	10
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก	10
แนวทางการยุติข้อขัดแย้งจริยธรรมทางการพยาบาล	14
มาตรฐานปฏิบัติการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์	17
มาตรฐานการดูแล	17
มาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลวิชาชีพ	18
การเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก	21
ความหมายของการเจริญเติบโตและพัฒนาการและคำที่เกี่ยวข้อง	21
หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการ	23
องค์ประกอบที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการ	26
ระยะของพัฒนาการ	27
ลักษณะของการเจริญเติบโตและพัฒนาการ	28
การดูแลและส่งเสริมสุขภาพเด็ก	41
การอาบน้ำ	41
การนอนหลับ	46

	หน้า
อาหาร.....	47
การขยับถ่าย	77
การเล่นของเด็ก	80
การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	83
กระบวนการพยาบาลเด็กและครอบครัว	96
การประเมินภาวะสุขภาพ	97
ประวัติสุขภาพ	97
ข้อมูลส่วนบุคคล	99
อาการสำคัญ	99
ประวัติการเจ็บป่วยปัจจุบัน	99
ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต	100
การประเมินภาวะสุขภาพตามระบบ	102
ประวัติโภชนาการ	104
ประวัติสุขภาพของครอบครัว	104
ประวัติสุขภาพทางเพศ	105
สรุปภาวะสุขภาพ/ปัญหาของผู้ป่วย	105
แนวทางการสร้างแผนภูมิความสัมพันธ์สายเครือญาติ	105
การตรวจร่างกาย	108
การตรวจร่างกายทารกแรกเกิด	109
การประเมินความต้องการช่วยชีวิต	117
การประเมินการปรับตัวระยะเปลี่ยนผ่าน	118
การประเมินอายุครรภ์ทารกแรกเกิด	119
การประเมินอายุครรภ์ของทารกแรกเกิดโดยวิธีบาลาร์ด	120
การประเมินพฤติกรรมอื่นที่สำคัญ	127
การประเมินพฤติกรรมการหลับ การตื่น และการร้องไห้	127
การประเมินพฤติกรรมสายสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา และบุตร	128

	หน้า
แผนการพยาบาลผู้ป่วยทารกและเด็ก	163
การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยงสูง	163
การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะแอสฟิกเซีย	163
การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะbilirubinในเลือดสูง	169
การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีปัญหาากลุ่มอาการหายใจลำบาก	181
การพยาบาลทารกเกิดก่อนกำหนด	188
การพยาบาลเด็กที่มีปัญหาาระบบผิวหนัง กล้ามเนื้อ และกระดูก	199
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีแผลไหม้	199
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคไขข้ออักเสบ	209
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคซิสเตมิก ลูปัส อิริทีมาโทซัส	218
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคสมองพิการ	228
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคเอดส์	237
การดูแลผิวหนังผู้ป่วย	245
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีปัญหาาระบบเลือด/โรคมะเร็งเม็ดเลือด	248
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับผลข้างเคียงทั่วไปจากเคมีบำบัด	248
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวชนิดเฉียบพลัน	259
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีภาวะซีดชนิดอะพลาสติก	266
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคฮีโมฟีเลีย เอ	275
การพยาบาลเด็กโรคหัวใจและหลอดเลือด	281
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคความดันโลหิตสูง	281
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กหลอดเลือดแดงตักตัสไม่ปิด	285
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กภาวะหัวใจล้มเหลว	293
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีปัญหาาระบบทางเดินหายใจ	300
การพยาบาลทารกหยุดหายใจ	300
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคหอบหืด	303
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคปอดอักเสบ	307
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กใส่ท่อหลอดคอ	311

	หน้า
การพยาบาลเด็กที่มีปัญหาาระบบต่อมไร้ท่อ/เมตะโบลีซึม	319
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคเบาหวานชนิดพึ่งอินซูลิน	319
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคเบาหวานที่มีภาวะกรดจากการคั่งของคีโตน	325
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีไข้โดยไม่ทราบสาเหตุ	331
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ได้รับการรักษาด้วยสารน้ำและอิเล็กโทรไลต์	
ทางหลอดเลือดดำ	335
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กกลุ่มอาการกิลเลนเบอร์เร่	339
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กคีรัยะไตคั่งน้ำ	343
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่มีภาวะความดันในกะโหลกศีรษะสูง	349
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ	360
การพยาบาลเด็กที่มีปัญหาในระบบทางเดินอาหาร	366
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ผ่าตัดตกแต่งปากแหว่ง	367
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กที่ผ่าตัดตกแต่งเพดานโหว่	370
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กอุจจาระร่วง/ขาดน้ำ	376
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กก่อนการผ่าตัด	380
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กหลังการผ่าตัด	385
บรรณานุกรม	391
ภาคผนวก	397
ภาคผนวก 1 คำปกตีต่างๆ	397
ภาคผนวก 2 อักษรย่อที่ควรทราบ	412
ดรชนี	415
INDEX	419

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	ระยะของพัฒนาการ 27
ตารางที่ 2	น้ำหนักและส่วนสูงของเด็กจำแนกตามวัย 29
ตารางที่ 3	การขึ้นของฟันปกติ 32
ตารางที่ 4	หลักไมล์พัฒนาการปกติของเด็ก 34
ตารางที่ 5	อายุเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของหลักไมล์พัฒนาการด้านมอเตอร์ 37
ตารางที่ 6	ส่วนประกอบของนมมารดา 50
ตารางที่ 7	ชนิดและรายละเอียดของนมที่ใช้เลี้ยงทารก 64
ตารางที่ 8	แนวทางทั่วไปในการให้อาหารเสริมทารก 72
ตารางที่ 9	อาหารทารกตามวัย (6 - 12 เดือน) 74
ตารางที่ 10	ปริมาณอาหารใน 1 วัน ที่เด็กอายุ 1 - 5 ปี ควรได้ 75
ตารางที่ 11	แนวทางการฝึกการขับถ่าย 78
ตารางที่ 12	ความสนใจและการเล่นของเด็กวัยต่างๆ 82
ตารางที่ 13	กำหนดการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค สำหรับเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความหมาย และภาวะแทรกซ้อน 86
ตารางที่ 14	กำหนดการให้วัคซีนกับเด็กตามคำแนะนำของชมรมโรคติดเชื้อ แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2545 87
ตารางที่ 15	กำหนดการให้วัคซีนแก่เด็ก กรณีเริ่มให้ตั้งแต่แรกเกิดหรือภายในขวบปีแรก 88
ตารางที่ 16	กำหนดการให้วัคซีนแก่เด็ก กรณีเริ่มให้ในช่วงอายุ 1 - 6 ปี 89
ตารางที่ 17	กำหนดการให้วัคซีนแก่เด็ก กรณีเริ่มให้ในช่วงอายุ 7 ปี ขึ้นไป 90
ตารางที่ 18	การเก็บรักษาวัคซีน 91
ตารางที่ 19	การตรวจร่างกายทารกแรกเกิด 110
ตารางที่ 20	ระบบการให้คะแนนแอปการ์ในการประเมินทารกในระยะแรกเกิด 117
ตารางที่ 21	การประเมินระบบประสาทและกล้ามเนื้อ 121
ตารางที่ 22	การประเมินลักษณะทางกายภาพ ตามวิธีของ Ballard 123
ตารางที่ 23	การเปรียบเทียบคะแนนกับอายุครรภ์ 125

	หน้า
ตารางที่ 24 การตรวจร่างกายเด็กเพื่อประเมินภาวะสุขภาพ	129
24.1 ค่าความดันโลหิตปกติที่วัดด้วยเครื่องไตนาแมพ	135
24.2 รูปแบบการหายใจ	148
24.3 รูปแบบอัตราการเต้นของหัวใจหรือชีพจร	152
ตารางที่ 25 ปริมาณขนาด (เปอร์เซ็นต์) ของพื้นที่ผิวกายของแผลไหม้ในเด็ก	200

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงตำแหน่งกระหม่อมหน้าและกระหม่อมหลังในทารกแรกเกิด	30
ภาพที่ 2 จำนวนชั่วโมงของการนอนหลับจำแนกตามอายุของเด็ก	47
ภาพที่ 3 ท่าที่เหมาะสมในการให้นมทารก	55
ภาพที่ 4 แผนภูมิความสัมพันธ์สายเคียวตาติ	108
ภาพที่ 5 อาการของการมีข้อสะโพกเคลื่อนแต่กำเนิด	116
ภาพที่ 6 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักทารกแรกเกิด ความยาว และอายุครรภ์	126
ภาพที่ 7 การวัดการเจริญเติบโตของทารก	129
ภาพที่ 8 ตำแหน่งที่ใช้วัดความดันโลหิต	133
ภาพที่ 9 ตำแหน่งของต่อมน้ำเหลือง	137
ภาพที่ 10 ลักษณะต่อมไทรอยด์	138
ภาพที่ 11 ลักษณะตาปกติ	140
ภาพที่ 12 ตาซี	140
ภาพที่ 13 ร่องหนังหุ้มตา	140
ภาพที่ 14 การทดสอบการได้ยิน	141
ภาพที่ 15 ลักษณะจมูกปกติ	142
ภาพที่ 16 โครงสร้างภายในปาก	143
ภาพที่ 17 โครงสร้างกระดูกทรวงอก	144
ภาพที่ 18 ลักษณะทรวงอก	144
ภาพที่ 19 แนวเส้นสมมติของทรวงอก	145
ภาพที่ 20 ตำแหน่งของการเกิดการหดรั้ง	146
ภาพที่ 21 ตำแหน่งกลีบปอดด้านหน้า	147
ภาพที่ 22 เสียงเคาะปอดบริเวณต่างๆ	148
ภาพที่ 23 ตำแหน่งหัวใจในทรวงอก	151
ภาพที่ 24 ทิศทางของเสียงเต้นของหัวใจจากบริเวณลิ้นหัวใจ	151
ภาพที่ 25 ตำแหน่งอวัยวะในช่องท้อง	155
ภาพที่ 26 ตำแหน่งของไส้เลื่อน	155

ภาพที่ 27	โครงสร้างหลักของอวัยวะเพศชายระยะก่อนวัยรุ่น.....	157
ภาพที่ 28	โครงสร้างภายนอกอวัยวะเพศหญิง.....	157
ภาพที่ 29	ลักษณะขาโก่ง.....	159
ภาพที่ 30	ลักษณะขาเปิด.....	159
ภาพที่ 31	การทดสอบเส้นประสาทสมองตามตำแหน่งการมอง.....	161
ภาพที่ 32	แสดงการแบ่ง ZONE ของเด็กตัวเหลือง.....	172
ภาพที่ 33	แสดงการแบ่งเปอร์เซ็นต์พื้นที่ผิวหนังเด็ก.....	200